

Årsrapport 2022

Sveskens Venner

Svesken på disken

"De gange jeg har været i tvivl om jeg skulle sige noget eller ej i en given situation, er der kommet noget godt ud af, at jeg har sagt min ærlige mening. Ærlighed styrker ofte ens relationer og skaber tillid" (forsvarsadvokat Merethe Stagetorn).

"Svesken på disken" betyder på dansk, at fortielser, skjulte dagsordener, lukkede fora, sammensværgelser og lignende skal erstattes af det modsatte.

"Sveskens venner" har til formål at få svesken på disken i debatten i og om folkeskolen i Danmark og dens lærere.

Specielt på baggrund af de senere års forsøg på meningsmanipulation fra magtfulde politikere og folkeskolens arbejdsgiverorganisationer er der brug for et opråb.

Vi synes, at Danmark fortjener en ærlig debat med en åben dagsorden på et oplyst og reelt grundlag. Vi har fået nok af varm luft, spin, tågesnak, new speak, løgn og bedrag i den pædagogiske debat og i medierne.

Vi udarbejder hvert år en lille rapport, og ikke mindst åbner vi op for en kåring af "Årets sveske".

Denne pris tilfalder en person eller gruppe, som på markant vis har fået svesken på disken med vægt på:

- åbenhed om sin dagsorden. Der er ikke fejlet noget under gulvtæppet
- sine meningers mod, både når de går mod strømmen og når det handler om de ømme punkter
- god forbindelse til og forståelse af folkeskolens virkelighed.

De nominerede modtager rapporten - men også en pose svesker uden sten, som et ekstra incitament til også i fremtiden at få svesken på disken.

De vindende hædres ved en prisoverrækkelse.

Redaktionen af årsrapporten er med undtagelse af en enkelt faktuel opdatering afsluttet i juni 2022.

Sveskens venner

Peter Hess-Nielsen Rikke Jørgensen Jeanette Sjøberg

Pernille Bendix Jeppe Dehli Lars Sørensen Finn Gunst Niels Kjeldsen

Sveskens Venners årsrapport for 2022

Året 2022 bliver nok mest kendt for krigen i Ukraine og et folketingsvalg, der har ført til en SMV-regering, og dermed er landet kastet ud i et nyt politisk projekt, som kun de færreste tør forudsige, hvad vil bringe med sig.

Det var derfor også mere end interessant at læse regeringsgrundlaget igennem, for hvor er det præcis, at de tre partier mener, at de er bedre til at løse problemer sammen end hver for sig? I en krisetid kan vi forvente endnu flere reformer, og med et Europa i krig og krise er det også forudsigeligt med et økonomisk løft af dansk forsvar. Til gengæld var det højst overraskende, at finansieringen heraf var afskaffelse af en fridag, men det er nu et historisk faktum, at St. Bededag er afskaffet.

I regeringsgrundlaget står desuden, at uddannelse ses som grundstenen i et stærkere Danmark, men et af de konkrete forslag omhandler kortere kandidatuddannelser.

På folkeskoleområdet lover man endnu en gang, at folkeskolen skal sættes fri og at ubalancen mellem de boglige og praktiske fag skal udjævnes. Det fremgår også ret tydeligt, når den nye undervisningsminister Mattias Tesfaye har ordet.

Der skal være mindre skærm i skolen, og regeringen har planer om at udarbejde en ny betænkning for pædagogisk udvikling, en såkaldt grøn betænkning.

Det bliver spændende at følge. For regeringen har varslet, at den kommer med sit skolepolitiske udspil her i efteråret 2023. Det får afgørende betydning for, hvilken retning skoledebatten og folkeskolen tager i den kommende tid.

Og - de nominerede er:

Sigge Winther Nielsen

Dansk journalist, forsker og politisk analytiker samt tidligere kendt som vært på DR2 Deadline. Han er i dag direktør i Djøf og medlem af bestyrelsen i Planetary Impact Ventures.

Med debatbogen "Entreprenørstaten" kommer Sigge Winther Nielsen med en skarp analyse af den tilstand dansk politik befinder sig i lige nu, hvor der sjældent findes reelle og politiske løsninger på komplekse problemer. Dansk politik står så at sige i stampe. Han beskriver, hvordan jagten på stemmer får politikere til at gribe til det greb, han beskriver som fordøren i det politiske hus. Det vil sige at komplekse samfundsudfordringer reduceres til kioskbasker og politikere, der gerne vil fremtræde handlekraftig fremkommer ofte med unuancerede udmeldinger, der fører til politiske reformer, der stadig anvender forrige århundredes værktøjskasse, besparelser eller effektiviseringer, så pengene kan kanaliseres over, der hvor "problemet" er. Altså forsimplede løsninger, der er hastet igennem og sprøjter ud af det politiske hus bagdør, for at kunne fremstå som handlekraftige i vælgerens øjne.

I det klima vokser forskellige reformer frem og Sigge Winther Nielsen beskriver bl.a. folkeskolereformen som et skoleeksempel på, hvor galt det kan gå, når man laver simple

løsninger til komplekse problemstillinger. Han opererer i bogen med to slags samfundsmæssige problemer, de der løses med besparelser eller effektiviseringer samt de komplekse problemer, der kræver andre former for politiske løsninger, som vi endnu ikke har kunnet få greb om.

Ud over at afdække udfordringen med simple løsninger til komplekse, vilde problemer, så kommer han også med mere konkrete forslag til, hvordan man netop kan håndtere disse udfordringer, nemlig at der skal samtænkes på nye måder, men at sådanne bedre kvalitative og langtidbare løsninger vil tage tid og energi.

Et godt eksempel herpå er netop måden lærernes arbejdstid nu er sat sammen som følge af folkeskolereformen, fordi netop denne reform er finansieret af lærernes arbejdstid. forpligter os på at samarbejde om at finde løsninger, der er fagligt funderet, inden for den økonomiske virkelighed vi befinder os i.

Forfatteren stiller spørgsmål ved om det politiske system er i stand til at løse de mange samfundsudfordringer og borgernes reelle bekymringer.

"Entreprenørstaten" gør brug af en lang række kilder og interviews for at belyse den politiske situation.

<https://gad.dk/sigge-winther-nielsen>

<https://www.altinget.dk/person/sigge-winther-nielsen>

Svend Brinkmann

Der har gennem alle tider været et politisk ønske om at styre folkeskolen. Det har dog ændret sig fra at være styring gennem overordnede formål og indholdsbeskrivelse af fagene, til detaljerede indholdskrav og til hvordan disse kan formidles - de senere år med stærk fokus på den enkelte elevs præstationer. I Undervisningsministeriets vejledninger fra 2014, hvor begrebet 'læringsmålstyret undervisning' søges skolens faglighed udviklet til, at læreren i detaljen skulle kunne måle og veje effekten af undervisningen i forhold til den enkelte elev. Den læringsmålstyrede undervisning har stødt på stor modstand i lærerkredse, dels fordi den ikke respekterer lærerens professionelle dømmekraft og metodefrihed, og dels fordi den ikke bygger på nogen form for forskningsmæssigt belæg.

Svend Brinkmann er en stærk og vedholdende kritiker af den stigende individualisering i samfundet og i skolen med fokus på, hvad det gør ved psyken. Svend Brinkmann er uddannet psykolog og ansat i et professorat på Humanistisk Fakultet på Aalborg Universitet.

Svend Brinkmann blev offentlig kendt med bogen 'Stå fast - et opgør med tidens udviklingstvang' fra 2014, og han er forfatter til en lang række bøger og artikler, der gør op med, og beskriver de menneskelige konsekvenser af samfundets krav til den enkeltes præstationer. Brinkmanns seneste bogudgivelse 'Tænk' fra august 2022, er som titlen antyder et forsvar for tankefuldhed, og et kampskrift mod instrumentel logik (alt skal være konkret brugbart for konkurrencestaten).

Svend Brinkmann har i sine analyser et særligt fokus på det præstationspres, der er på barnet i skolen, og som, i følge Brinkmann, fører til et stigende antal børn med psykiske problemer som stress, angst og depression. Han er en vedholdende stemme i forsvaret for dannelse og fordybelse i uddannelsessystemet, og i kampen mod den instrumentaliserende, der i stigende grad fylder i folkeskolen.

Fra 2019 har Svend Brinkmann været vært på P1 programmet 'Brinkmanns Briks', hvor psykologiske emner endevendes: *"Svend Brinkmann forsøger at afindividualisere os, så vi kan genfinde troen på fællesskabet. Meget tyder på, vi vil få det bedre, hvis vi dyrker hinanden fremfor os selv"*, siges der i et citat fra DR P1 introduktion.

Lærergruppen er, på trods af den stærke overordnede styring, fortsat forkæmper for skoleudvikling baseret på faglig dømmekraft og forskning, og selv ikke en perlerække af folkeskolereformer har fjernet vores kritiske tilgang, når der er tale om meningsløse forandringer og krav til udvikling af skolen og lærerarbejdet - en tilgang der også er suppleret af en vis grad af civil ulydighed. I denne kamp er Svend Brinkmann en hyppig gæst på grund af sin faglighed, indsigt, samfundskritik og formidlingsevner, når der i lærerkredsene er faglige og pædagogiske arrangementer.

Samfundsudviklingen, og hvad tidens udviklingsforventninger betyder for den psykiske trivsel, kan desværre også aflæses i lærergruppens 'mentale tilstand', hvor vi kan se, at en stor og stigende del er hårdt ramt af mistrivsel og stress - her er Svend Brinkmanns råd, at vi i stedet for at kigge indad, bruger energi på at diskutere og udfordre rammerne. Debatten om og definitionen af meningsfuldt arbejde og bæredygtigt arbejdsmiljø tager Brinkmann livtag med i debatbogen: 'Stå fast - Om begrænsningens kunst i en grænseløs tid'. Her lægges også arm med 'vækstmonsteret og optimeringsspøgelset'.

Svend Brinkmann blev i starten af 2022 udpeget til at sidde i 'Det etiske råd', der har til opgave at rådgive Folketinget og myndigheder - rådet arbejder eksempelvis med diagnoser og betydningen af disse for det enkelte menneske.

Et par af et utal af rammende Brinkmann citater:

"Tidens største løgn er, at vi kan hvad vi vil."

"Hvis du tænker positivt hver eneste dag, arbejder hårdt, stræber efter at blive den bedste udgave af dig selv, omgiver dig med inspirerende mennesker og aldrig giver op, er der ingen grænser for, hvor udmattet du kan blive."

"Det moderne menneske skal være selvledelse, selvstændigt, have selvtillid, være selvudviklende - alt med selv! Selv om næsten alt i vores liv handler om andre mennesker, vi er helt og aldeles afhængige af"

<https://www.dr.dk/lyd/p1/brinkmanns-briks>

<https://www.dr.dk/lyd/p1/brinkmanns-briks/brinkmanns-briks-2022-09-07>

https://www.avisen.dk/brinkmann-midt-i-en-stress-tid-vi-skal-staa-af-hamst_531066.aspx

Mette Frederiksen

Folkeskolen har siden arbejdsgivernes lockout af lærergruppen i 2013 og den efterfølgende folkeskolereform oplevet en massiv lærerflugt fra folkeskolen.

Folkeskolereformen medførte en væsentlig længere skoledag, flere undervisningstimer for lærere og børnehaveklasseledere og stort set alle evalueringer af folkeskolereformen viser, at det hverken har gavnet folkeskolen eller undervisningen. En af de lærere, der valgte at fortsætte arbejdet i folkeskolen med en stærk og vedholdende kritik af håbløse og finansierede tiltag, er Mette Frederiksen.

Mette Frederiksen er lærer på Syvstjerneskolen i Værløse. Hun er uddannet meningsdanner og en meget aktiv, debatterende og diskuterende blogger på Folkeskolen.dk. Hun modtog i 2017 Stinusprisen på Danmarks Lærerforenings kongres for sit bidrag til udviklingen af folkeskolen.

Mette Frederiksen har stærke holdninger på både fagpolitiske og pædagogiske felter. Hun har i den egenskab, og som lærer der i dagligdagen oplever konsekvenserne af uigennemtænkte og ufinansierede reformer, deltaget i den offentlige debat. Hun har i perioden fra skolereformen til i dag ikke forspildt en lejlighed til pædagogisk og sagligt at argumentere for en skole med fokus på overordnede formål og dannelse. Mette Frederiksen har mere indflydelse på skoleudvikling, end de fleste, da hun ofte blander sig i debatten og rigtig mange lærerkredse har afholdt fyraftensmøder, hvor hun med oplæg har diskuteret udviklingen af folkeskolen og den pædagogiske praksis.

I Folkeskolens blog præsenteres Mette Frederiksen med følgende: *"Folkeskolelærer, forfatter og foredragsholder. Opererer med begrebet 'formålsstyret undervisning', hvis hovedtanke er at skabe faglig og didaktisk forbindelse mellem skolens og fagenes formål og den konkrete undervisning. Arbejdet for, at dannelse, livsoplysning og det fælles menneskelige (igen) bliver centrale grundpiller i skolens undervisning."*

Med flere månedlige opslag i sin blog præsenterer Mette Frederiksen aktuelle skoleproblemstillinger i en form, der altid medfører en god og nødvendig debat. Senest om DLF's udmeldinger til lærergruppen i forhold til 'kønsbevidsthed i folkeskolen'. I blogopslag fra november 2022 diskuteres grænser for lærerens rolle, når det gælder elevtrivselsproblemer - overskriften her er: 'Kan fodboldtræneren kurere børns mistrivsel? Kan læreren?'

På det overordnede plan har Mette Frederiksen deltaget i ministerielle rådgivningsgrupper om rammer for udvikling af folkeskolen, været oplægsholder på undervisningsministerens Sorø-møde og haft besøg i sin undervisning på Syvstjerneskolen af daværende Undervisningsminister Merete Riisager.

<https://blog.folkeskolen.dk/mette-frederiksen>

<https://skolemonitor.dk/navne/art7283491/Mens-l%C3%A6rere-flygter-fra-folkeskolen-provokerede-reformen-Mette-Frederiksen-til-at-blive-og-k%C3%A6mpe>

Susanne Ekman

Susanne Ekman er forsker i ledelse, organisation og arbejdsliv, udgav i 2022 bogen 'Giftig gæld og udpint velfærd' om krisen i den offentlige sektor. Med udgangspunkt i en original og tankevækkende sammenligning mellem finansverdenen op til og under finanskrisen i 00'erne og den offentlige sektor i disse år giver hun en skarpt formuleret, veldokumenteret og stærkt foruroligende kritik, understøttet af masser af konkrete eksempler. Den ene øjenåbner efter den anden i kontante vendinger. Mange medarbejdere i folkeskolen, ja i hele den offentlige sektor, vil nikke genkendende til eksemplerne og Susanne Ekmans beskrivelser og konklusioner.

Velfærdssamfundet krakelerer og knager i sin grundvold i disse år, og hvert enkeltstående eksempel undtagelser - på fine forløb og løsninger - har altid i sin kerne en ekstraordinær og individuel indsats fra medarbejderne ud over rimelig forventning, båret af professionsværdier, høj faglighed og glød.

Den politiske debat er intens, men fokuserer oftest på kvantitet som arbejdstimer, løn og stillinger - kort sagt penge. Fra medarbejderside nævnes desuden kvalitative elementer som forventningspres, stress og stillingsflugt.

I bogen kommer noget så sjældent som en række konkrete løsningsforslag til politikere, ledere og medarbejdere.

Her er et lille udpluk, der leverer svesken på disken:

"Kort sagt er dette styringssystem (i den offentlige sektor, red) baseret på en vækstfantasi, der løbende etablerer forventningsinflation med dertil hørende ophobet pres og tilbagevendende sammenbrud. Omkostningerne ved systemet skubbes nedad i systemet og indad i sjælene. Systemet evner ikke at korrigere sin egen grundmekanisme, nemlig urealistiske forventninger eller det, jeg her i bogen kalder 'giftig gæld'. Derfor håndteres sammenbruddene altid ved etablering af nye urealistiske forventninger. Prisen betales ved i form af stigende ustabilitet, belastningsreaktioner, hykleri, snyd, meningsløshed, ulighed og opløsning af fællesskaber..."

"Min påstand i denne bog er, at New Public Management's styringsetik nu langsomt glider over i en ponzietik. Ponzietikken er en slags radikaliseret og perverteret af kendetegnene ved styringsetikken. Perverteringen består i, at principperne skamrides i en sådan grad, at styringsværktøjerne og –retorikken afkobler sig fra virkeligheden. Styringssproget bliver således præget af Newspeak-tendenser, hvilket betyder, at regulering og beslutninger mere og mere foregår i et fiktivt univers uden korrektioner fra empiri og praksis. Begrebet 'Newspeak' stammer fra George Orwells roman 1984."

"Belastningen (på medarbejderne, red) handler nemlig, påstår jeg, mindre om de konkrete arbejdsopgaver (selvom de selvfølgelig har en betydning) og mere om den kroniske følelse af ikke at kunne leve op til forventningerne. Min påstand er, at det er følelsen af at svigte og lade som om, der især gør folk syge. Til gengæld tror jeg, at mange kan håndtere et ganske stort pres, hvis forventningerne til dem føles realistiske."

[En kopi af finanskrisen truer hospitaler, skoler og velfærd, siger forsker. Hun har en vild løsning \(zetland.dk\)](#)

[Brinkmanns briks | Velfærdsdanmark knager | DR LYD](#)

[Anmeldelse: Formidabel, oplysende og demaskerende bog om udpiningen af den offentlige sektor | Information](#)

[Vores velfærdssystem minder om finanssektoren, lige før finanskrisen ramte - politiken.dk](#)

Lucas Cone

Lucas Cone er ph.d.-studerende på Århus Universitet og forsker i skoleudvikling. Hans overordnede interesse- og vejledningsområder inkluderer uddannelsesteknologi, policy-studier, pædagogisk filosofi, kritisk pædagogik samt forskellige former for involvering af virksomheder og private fonde i uddannelsessektoren. Han har bl.a. udgivet bogen "Pædagogiske fundament".

Lucas Cones forskning undersøger private og kommercielle interesser i det offentlige uddannelsessystem. hvordan kommercielle aktører påvirker skolers praksisser, I flere år har Cone vist sit dybe og vedgående engagement og stået værn om Folkeskolen. Han har tidligere rejst en skarp kritik af forhold omkring private fondes indflydelse på folkeskolens igennem kæmpe donationer, hvor skolesystemer, der mange steder lider under lærermangel og ressourceknaphed, presser den enkelte skoleleder til at både at være opdateret på lovgivning om markedsføring og i øvrigt kunne gennemskue hvilke motiver og interesser, der ligger bag de store donationerne. Det udgør et samfundsmæssigt problem, at de store fonde ofte repræsenterer erhvervslivets interesser i langt højere grad, end de folkevalgtes beslutninger om folkeskolen og derfor kan fondsmidler ofte stå i kontrast til skolens formål.

Med Lucas Cones ord:

"Troja var jo heller ikke brændt ned, må vi huske, hvis byens ledere havde taget stilling til konsekvenserne af at slæbe en træhest gennem porten."

Lucas Cone problematiserer de økonomiske interesser der styrer udviklingen af skolen og lærernes undervisningspraksis. Der er et skift imod at udvikling og ansvaret for skolen ikke længere er statens anliggende, men overtages af private aktører.

"...responsibilities for funding education and educational research is gradually shifting from being exclusively a state-affair to include private actors".

Udfordringen bliver at forskning og uddannelse styres af snævre kriterier og mål, der indrettes efter de forretningsmæssige interesser. Hertil kommer at forskningen ikke frisættes tilstrækkeligt eller udsættes for nødvendig kritik. Risikoen er en forskning, der ender med at bekræfte og forstærke firmaers interesser i skolen, som fx når LEGO interesserer sig for børns leg, eller sundhedssektorens interesse i STEM-fagene. Det får igen betydning for blikket for den forskning, der kunne have fundet sted for andre mere åbne, eksperimenterende og alternative pædagogiske felter.

<https://www.altinget.dk/uddannelse/artikel/forsker-der-er-brug-for-en-kritisk-samtale-om-fondenes-magt-i-skolesystemet>

<https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/20020317.2022.2045164?needAccess=true&role=button>

<https://klassekampen.no/utgave/2022-05-04/en-skolekritikk-for-var-tid>

Årets Sveske 2022 kåres:

Tordag den 24. august 2022, St. Kannikestræde 19, København K

Kåringen begynder kl. 16.00, og der vil være åbent en halv time inden, så man kan nyde vores lille traktement.

Vi glæder os meget til at se jer!

Sveskens Venner